

RECENZIJOS

Renaissance Linguistics Archive 1350 – 1700. A First Print-Out from the Secondary-Sources Data-Base/ Ed. by M. Tavoni. – Ferrara: Istituto di Studi Trinascimentali, 1987. – 289 p.

Recenzuojamas leidinys (santrumpa RLA) yra renesanso lingvistikos bibliografijos projekto pirmasis spaudinys, kurį per dvejus metus (1986–1987) parengė Feraros (Italija) Renesanso tyrinėjimų institutas (Istituto di Studi Trinascimentali), bendradarbiaudamas su Oksfordo H. Sweeto lingvistikos idėjų istorijos draugija (The Henry Sweet Society for the History of Linguistic Ideas) ir Paryžiaus Kalbos mokslų istorijos ir epistemologijos draugija (Société d'Histoire et d'Épistémologie des Sciences du Langage), taip pat kitomis įstaigomis bei atskirais asmenimis iš įvairių šalių. RLA apima tik antrinius šaltinius ir ruošiamas pasitelkus kompiuterį (programos autorius U. Pincellis), leidinį redaguoja M. Tavonis ir jo padėjėja A. M. Pieraccini.

Be trumpos padėkos įstaigoms ir asmenims, prisidėjusiems prie RLA, leidinys susideda iš pratarmės ir trijų dalių. Pratarmės ir visos knygos *motto* pasirinkti žymaus kalbininko G. A. Padleyo, fundamentalaus veikalo apie Vakarų Europos gramatikos tradiciją* autoriaus, žodžiai, akcentuojantys Europos kultūros, taigi ir lingvistinės, vientisumą, nepaisant kalbos barjerų. Šis mokslininkas, tvirtai tikėjęs, kad renesanso lingvistinė mintis turi būti tiriama visos Europos mastu, ir nuoširdžiai rėmęs RLA projektą, dar prieš pradėdamas jį rengti, netikėtai mirė.

Pratarmėje trumpai nušviečiama RLA poreikis, pirmojo leidinio struktūra ir ribos, kompiuterio programa ir 1987–1988 m. planuojamas darbas. Kadangi RLA nutarta skelbti antrinius šaltinius, tai apie naujus renesanso kalbinių tekstų leidimus informuojama tik tada, jeigu tuose leidiniuose įdėta teksto arba jo konteksto analizė. Pratarmėje paaiškinama, kaip aprašyti

* Padley G. A. *Grammatical Theory in Western Europe 1500–1700. Trends in Vernacular Grammar I.* Cambridge, 1985.

bibliografinį vienetą, duodamos pagrindinių RLA sudarytojų (tarp jų yra ir mums gerai pažįstamas baltistas P. Dinis), bibliotekų (tarp jų ir Vilniaus universiteto) santrumpas, kurios pateikiamos po kiekvieno bibliografinio aprašo. Prisipažįstama, kad atskirų sudarytojų aprašai nėra vienodi – vieni platesni, kiti – siauresni, nes daugelis jų dirbo net nekontaktuodami. Yra ir kitokių trūkumų, aiškinamų laiko stoka: periodinių leidinių sąrašė trūksta bibliografinių nuorodų, asmenvardžių rodyklė ne visur nurodyti gyvenimo metai, netobulai perteikti raidžių diakritikai (beveik visais atvejais po raide rašomas brūkšnelis, pvz., $\underline{x} = \underline{\xi}, \underline{s}; \underline{c} = \underline{\check{c}}, \underline{c}$ ir t. t.), pasitaiko korektūros klaidų. Pagaliau didžioji dalis informacijos buvo surinkta, atsižvelgiant į sudarytojų kompetenciją ir mokslinius interesus, taigi spontaniškai pasidalijus darbą. Pratarinė baigiama viltimi sulaukti tokio momento, kai RLA apims visa, ką žmonija yra parašiusi apie renesanso kalbotyrą.

Leidinio pirmojoje dalyje (p. 1–21) išvardyti šaltiniai – periodiniai leidiniai ir straipsnių rinkiniai. Čia rasime ir visus mūsų kalbinius žurnalus, išskyrus „Mūsų kalbą“. Pagrindinėje – antroje – dalyje (p. 25–213) pateikta 970 bibliografinių aprašų, iš kurių keliolika skirta ir penkiems lietuvių kalbininkams bei rašytojams pradininkams. Daugiausia pozicijų nurodyta apie K. Sirvydą, paskui apie D. Kleiną bei M. Mažvydą, o apie M. Daukšą bei K. Sapūną iškelta vos po vieną darbą (visų pavadinimai išversti į anglų kalbą). Suprantama, tai tik lašas jūroje, bet daugiau, matyt, ir negalėjo būti, nes baltų ir slavų lingvistikos dalį tvarkantis P. Dinis RLA redakcijoje pradėjo dirbti tada, kai leidinys buvo jau beveik parengtas. Tikėkimės, kad kitose RLA knygose lietuvių ir baltų lingvistinė mintis bus atspindima adekvačiau. Vis dėlto net ir tos negausios bibliografinės nuorodos teikia džiaugsmo ir vilties: gal kas nors atkreips dėmesį, ims gilintis, ieškoti...

Trečiojoje leidinio dalyje (p. 217–288) rasime įvairius indeksus: asmenvardžių, terminų, šalių bei vietų ir kalbų bei tarmių.

Tokie bibliografiniai darbai, apimantys kokio nors laikotarpio Europos lingvistinės minties istoriją, yra prasmingi ir reikalingi (visi juk mes išaugome iš lotynų gramatikos tradicijų!), tačiau pasiekti juose visiško išsamumo vargu ar įmanoma, o gal ir nebūtina – svarbiausia nurodyti pagrindines pozicijas, nepraleisti nė vieno rūpimos epochos atstovo. To ir palinkėjime entuziastingam RLA kolektyvui, pradėjusiam sunkų, didelių organizacinių sugebėjimų reikalaujantį darbą.

B. Stundžia